

KRONAN OCH DEN SVENSKA EXPORTEN

*Så påverkas svenska exportföretag
av kronans ställning*

SAMMANFATTNING OCH KOMMENTARER

- Kronans ställning har en betydande påverkan på svenska industriföretags möjligheter att vinna affärer på den globala exportmarknaden.
- Alla branscher utom Livsmedel förlorar på en svag krona vid sina inköp av insatsvaror, som främst hämtas från Europa. De största förlorarna är Kemi och läkemedel samt Fordon.
- Samtidigt bidrar en svag krona till att lyfta exportvolymerna, med de största vinnarna inom Trä och papper, Elapparatur och elektronik samt Maskiner.

Den svenska kronan har försvagats kraftigt mot de stora handelsvalutorna euro och amerikanska dollarn de senaste åren. Orsakerna är omtvistade, men kronförsvagningen är ett faktum som svenska exportföretag behöver förhålla sig till. Blir det lättare att vinna exportaffärer med en billigare hemmavaluta? Vad betyder en svag krona för företagets inköpskostnader och försäljningsvolymerna på utlandsmarknaden? Och vad betyder den för lönsamheten i exporten?

På uppdrag av Business Sweden har undersökningsföretaget Origo Group genomfört en enkät för att belysa hur svenska industriföretags varuexport påverkas av kronans ställning mot främst euron och den amerikanska dollarn. Drygt 300 ekonomichefer från olika industribranscher har besvarat enkäten i telefonintervjuer.

Resultatet från undersökningen redovisas i diagramform på de följande sidorna. Utifrån resultatet har Business Sweden använt en enkel beräkningsmodell för att visa vilka branscher som vinner respektive förlorar på en svag krona, med avseende på företagets inköp av insatsvaror, försäljningsvolymerna och lönsamhet. Samma modell används för att visa skillnaderna i utfall för småföretag, medelstora företag och storföretag.

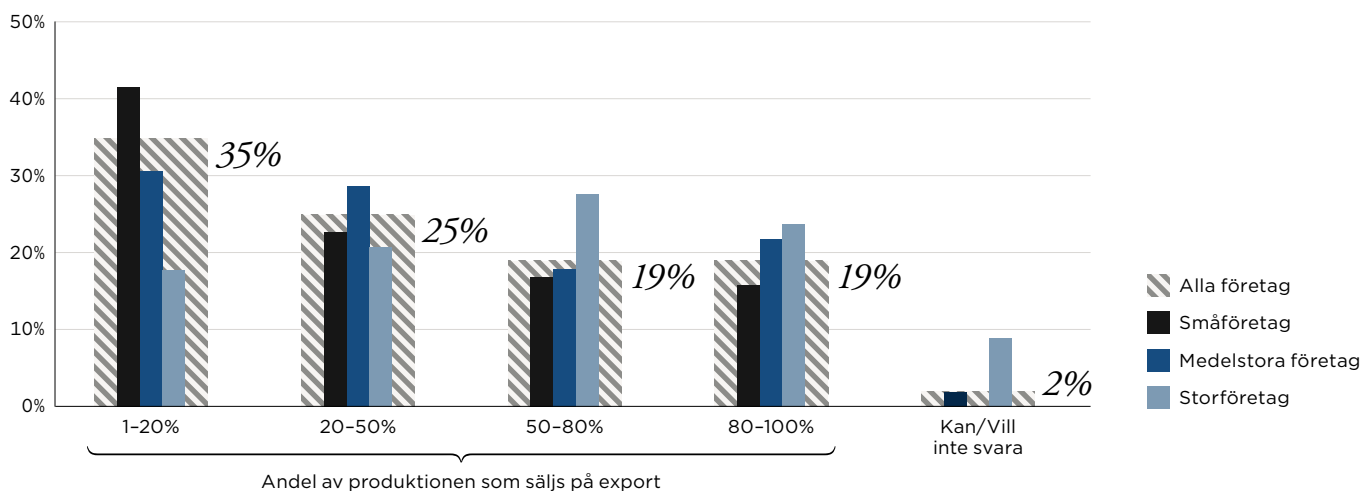
Analysen ger insikter i hur en svag krona påverkar exportföretagens förutsättningar, men nettoeffekten på exporten förblir en öppen fråga. Här är också viktigt att betona att varje företag är unikt och skapar sina egna förutsättningar på exportmarknaden.

LENA SELLGREN
Chefekonom
Business Sweden

1. ORIENTERING MOT UTLANDSMARKNADEN

Företagens fördelning i procent efter andel av produktionen som säljs på export*

*Not: Gäller företagets produktion i och export från Sverige
Källa: Origo Group och Business Sweden (2023)

På frågan om kronan spelar roll för industriföretagens varuexport från Sverige är svaret ett entydigt ”ja”. Nästan två tredjedelar av företagen uppger att deras möjligheter att vinna exportaffärer påverkas väsentligt av kronans ställning, stark eller svag.

Det brukar sägas att en svag krona är gynnsam för den svenska basindustrin som har merparten av sina kostnader i Sverige. Resultatet från undersökningen bekräftar delvis den bilden. Förutsättningarna för branschen *Trä och papper* att öka exportförsäljningen och lönsamheten förbättras med en svag krona. Utfallet för *Stål och metall*, en annan basindustri, är däremot mer tvekydigt.

Det framgår också att viktiga branscher som *Kemi och läkemedel* samt *Fordon*, som tillsammans svarar för knappt 40 procent av den svenska varuexporten, är de största förlorarna när insatsvaror från utlandsmarknaden blir dyrare till följd av en svag krona.

Andra intressanta insikter från undersökningen är att knappt hälften av företagen saknar en strategi för hantering av valutarisk, samtidigt som två tredjedelar av företagen uppger att valutarisk är en utmaning för dem i dagsläget. En fjärdedel av företagen använder valutasäkring med finansiella instrument för att minska exponeringen mot valutavängningar. Inte oväntat framgår det att småföretagen är betydligt mer utsatta än storföretagen, som ofta har resurser och verktyg att parera kursrörelser i sina exportaffärer.

Att euron är den mest använda valutan i faktureringen av företagens inköp av insatsvaror förväntar nog ingen. Överraskande är däremot att hela 40 procent av företagen uppger att de använder kronan som främsta valuta i sin exportförsäljning, hack i häl på euron. Business Swedens samtal med ekonomichefer och valutaexperter, som är frågande till detta resultat, har inte landat i någon övertygande slutsats om varför kronan verkar ha en så framträdande roll i företagens exportaffärer.

Tills vidare antar Business Sweden att resultatet inte korrekt speglar omfattningen av företagens exponering i utländsk valuta, främst euro, mot slutkunder. Sannolikt är andelen företag som använder euro som främsta valuta i sin exportförsäljning betydligt högre än vad som framgår av undersökningen.

Sammanfattningsvis ger undersökningen belägg för att kronans ställning har en betydande påverkan på de svenska industriföretagens möjligheter att vinna exportaffärer. En svag såväl som en stark krona rymmer både fördelar och nackdelar för exporten.

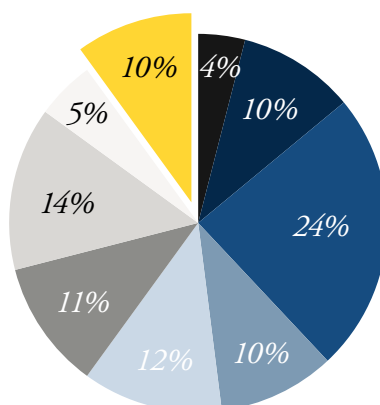
Svenska industriföretag är erkänt innovativa och internationellt konkurrenskraftiga på egna meriter, men många, framför allt småföretag, saknar en strategi för att hantera valutarisk och tvingas ta dagens kronkurs som den kommer. En stabil krona står garanterat på företagens önskelista.

Lena Sellgren
Chefekononom

21 december 2023

2. SVERIGES VARUEXPORT

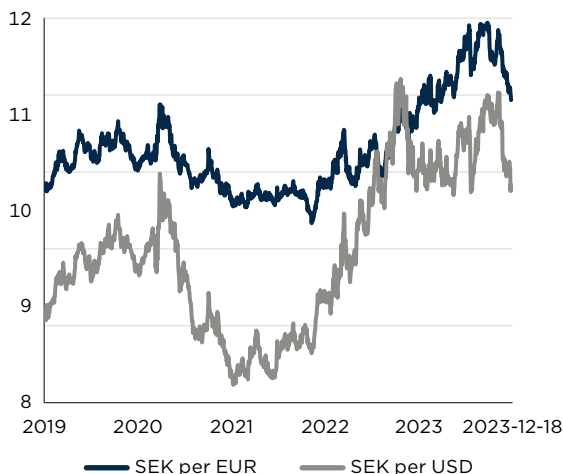
Fördelning per bransch i procent, 2022

Not: Sveriges varuexport uppgick till 1 999 miljarder kr 2022
Källa: SCB (2023)

3. KRONANS UTVECKLING

Januari 2019 – december 2023

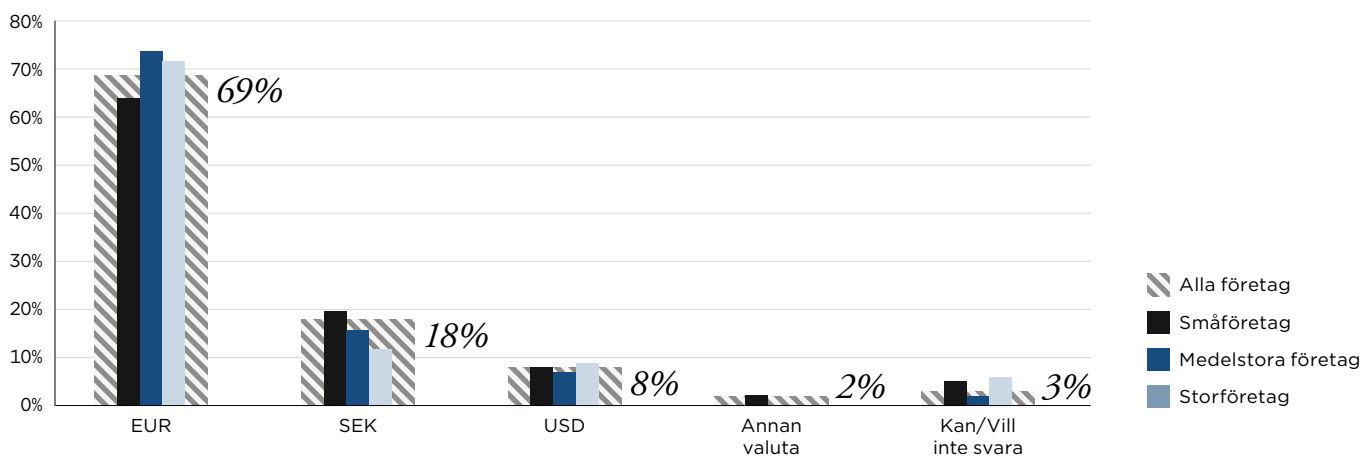
Källa: Macrobond (2023)

VALUTOR I UTLANDSAFFÄRER

Tre fjärdedelar av den svenska varuexporten säljs på europamarknaden. Över 80 procent av Sveriges varuimport hämtas från Europa, däribland många insatsvaror. Då är det väl rimligt att euron är den mest använda valutan i de svenska exportföretagens affärer? Se om detta stämmer i diagrammen 4–5 nedan.

4. VALUTA FÖR INKÖP AV INSATSVAROR

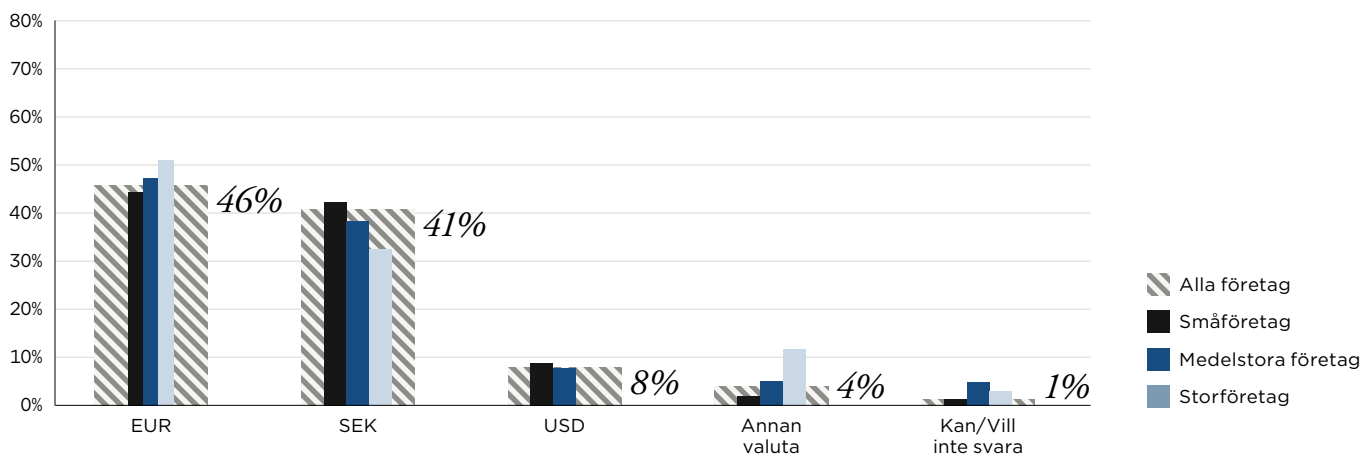
Fråga: Vilken valuta är mest använd i faktureringen av ditt företags inköp av insatsvaror från utlandet?

Euron är den klart mest använda valutan i företagens inköp av insatsvaror från utlandet, för samtliga storleksklasser av företag. En femtedel av företagen uppger att kronan är den mest använda valutan. Knappa 10 procent använder dollarn som mesta valuta.

5. VALUTA FÖR EXPORTFÖRSÄLJNING

Fråga: Vilken valuta är mest använd i faktureringen av ditt företags exportförsäljning?

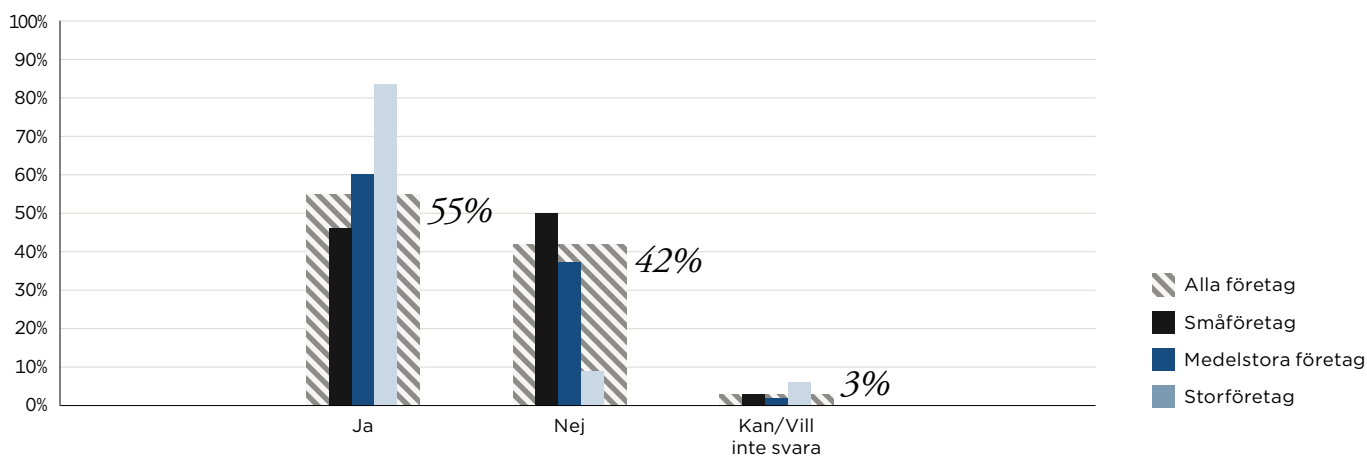
Euron är visserligen den mest använda valutan i företagens exportförsäljning, men den följs tätt av kronan som mest använd valuta. Se ett fördjupat resonemang om detta överraskande resultat från undersökningen i avsnittet [Sammanfattning och kommentarer](#).

VALUTARISK

Om kronan stiger eller sjunker i värde gentemot andra valutor kan exportföretagens kalkyler över intäkter och kostnader slå fel. Särskilt snabba svängningar är svåra att parera. Har företagen en plan eller tar man dagen som den kommer? Och är kronan ett problem egentligen? Företagen svarar i diagrammen 6–7.

6. STRATEGI

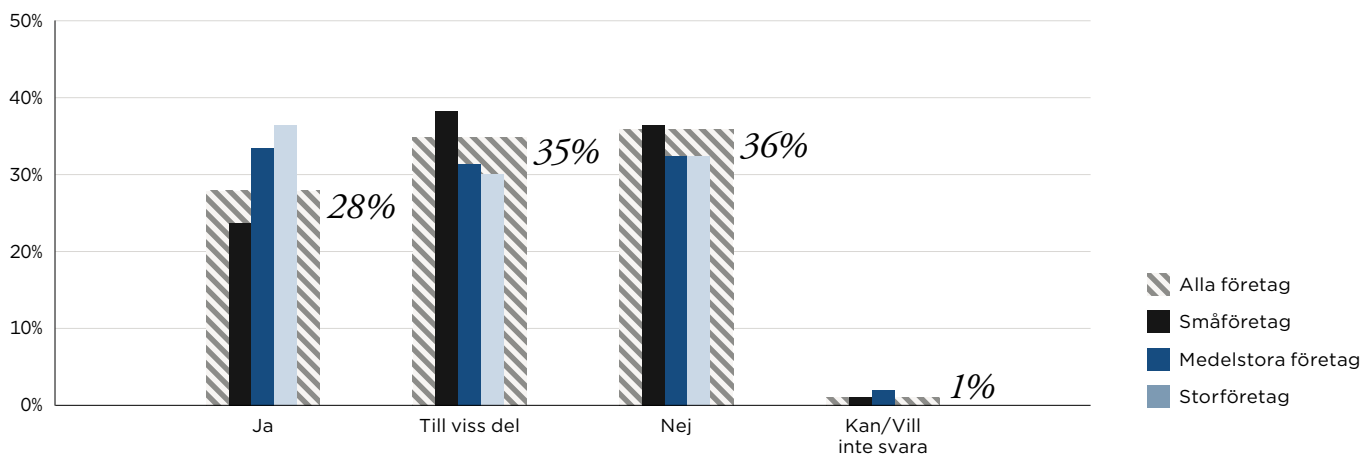
Fråga: Har ditt företag en uttalad strategi för att hantera valutarisk?

Drygt hälften av företagen, inklusive 85 procent av storföretagen, har en uttalad strategi för att hantera valutarisk. En betydande andel av företagen saknar strategi för detta.

7. BETYDELSE

Fråga: Är valutarisk en utmaning för ditt företag i dagsläget?

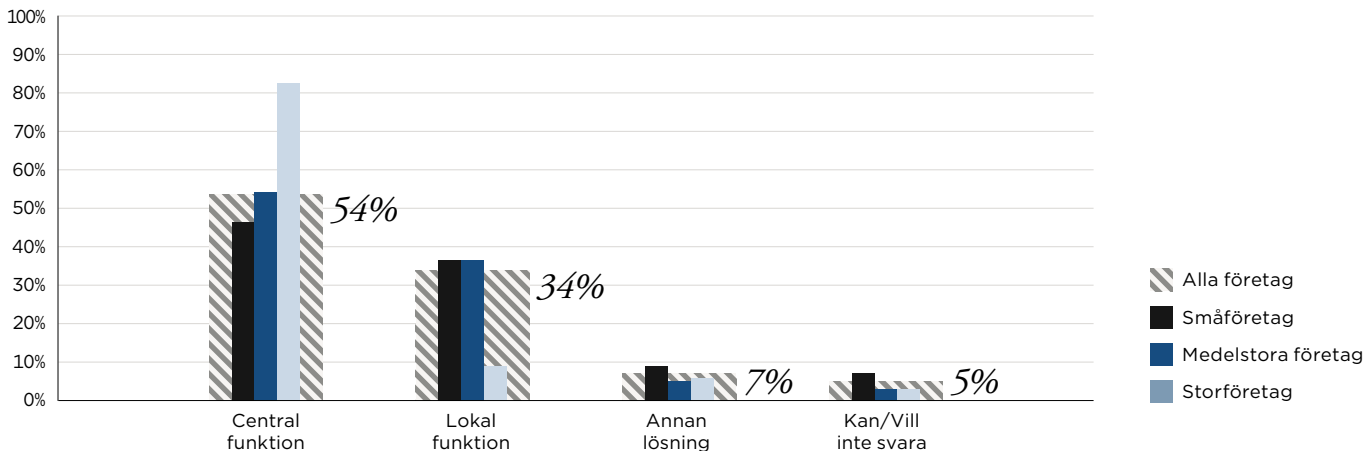
Knappt två tredjedelar av företagen uppger att valutarisk är en utmaning i dagsläget. Storföretag och medelstora företag är mer benägna att se utmaningar än småföretag.

VALUTAHANTERING

Hur har exportföretagen organiserat sig för att hantera transaktioner i utländsk valuta som blir följden av deras inköp och försäljning på utlandsmarknaden? Vilka verktyg använder de för att minimera sin exponering mot valutasvängningar? Svaren ges i diagrammen 8–9 nedan.

8. ANSVAR

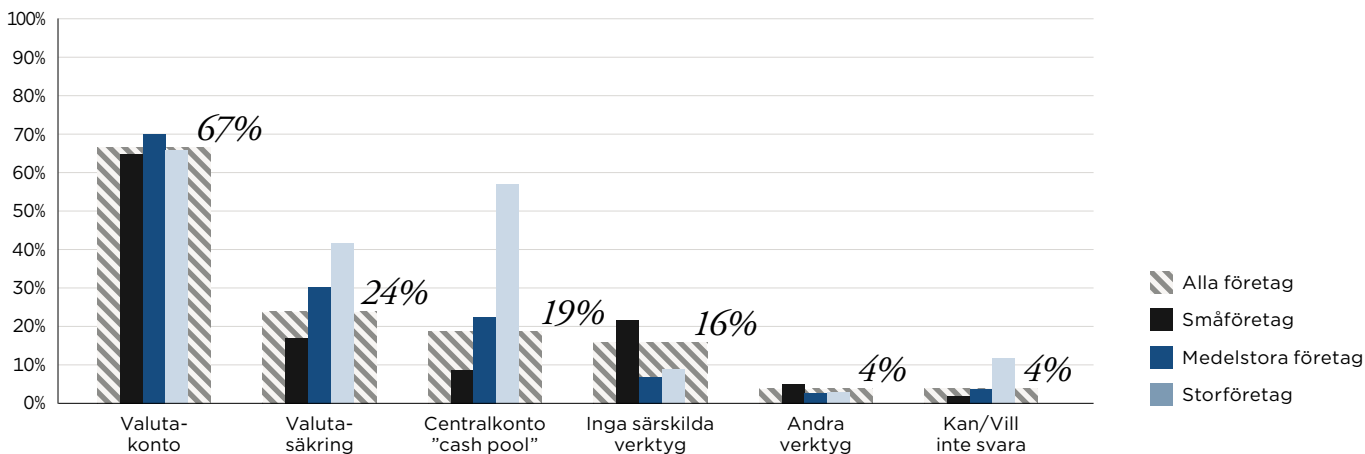
Fråga: Var ligger ansvaret för valutahanteringen i ditt företag?

Drygt hälften av företagen har lagt ansvaret för valutahanteringen på en central funktion, vilket oftast innebär huvudkontoret. För storföretagen är andelen över 80 procent.

9. VERKTYG

Fråga: Vilka verktyg använder ditt företag i sin valutahantering? (flera svar är möjliga)

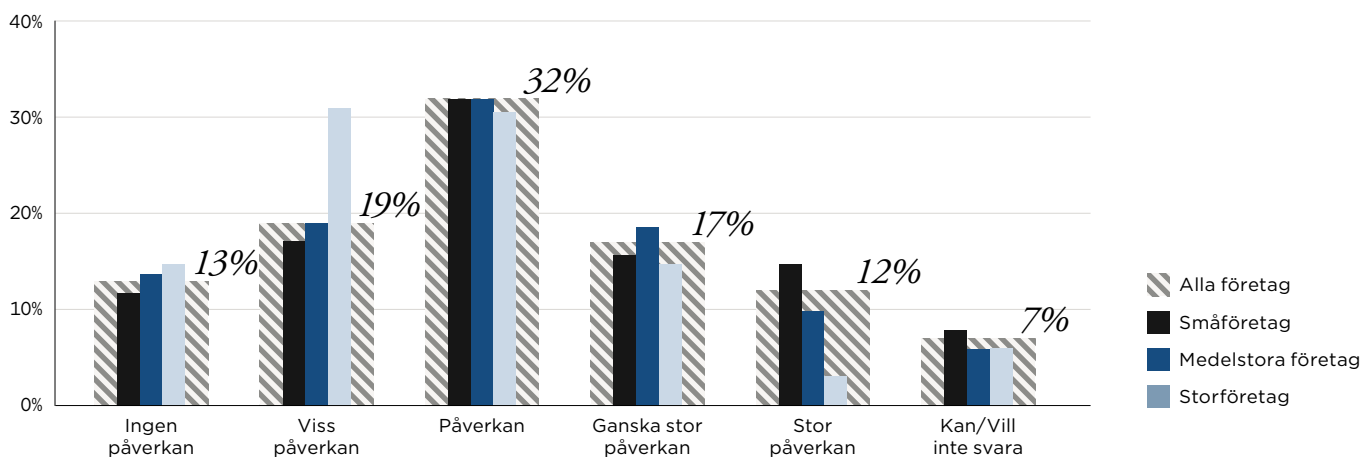
Två tredjedelar av företagen använder valutakonton för sin valutahantering. Hos större företag är centralkonton ett vanligt verktyg för att avräkna intäkter och kostnader i samma valuta mot varandra. En fjärdedel av företagen, inklusive en betydligt större andel storföretag, använder sig av valutasäkring med finansiella instrument, vanligen genom terminskontrakt.

KRONANS STÄLLNING OCH FÖRETAGENS EXPORT

Spelar kronan någon roll för de svenska företagens framgångar eller motgångar på exportmarknaden? Svaret är ett klart och tydligt ”ja” som visas i diagram 10 nedan.

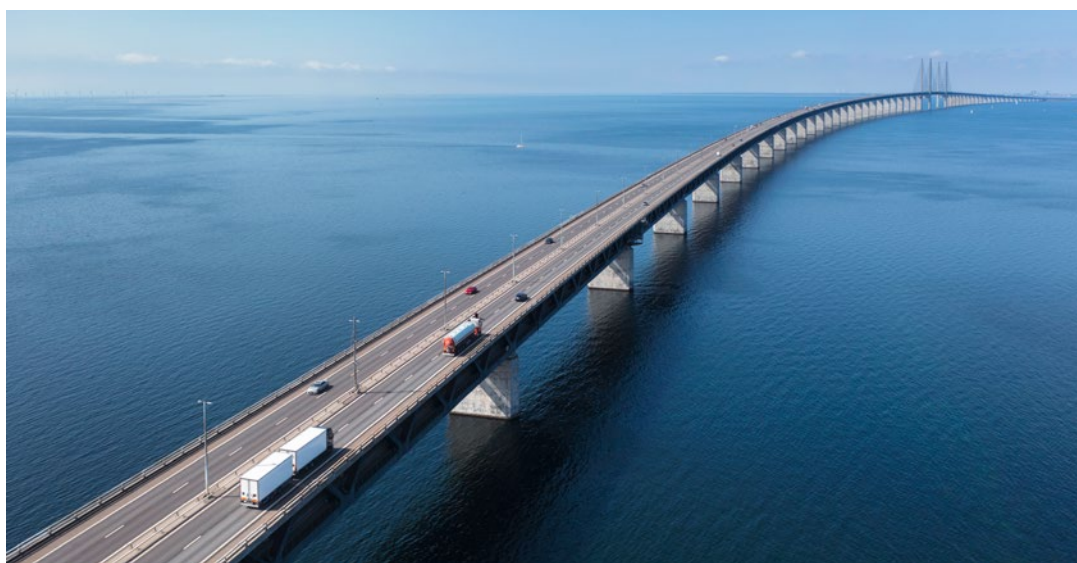
10. PÅVERKAN PÅ EXPORTAFFÄRER

Fråga: Vilken påverkan har den svenska kronans ställning, stark eller svag, på ditt företags möjlighet att vinna exportaffärer från Sverige på en skala mellan 1 och 5 (där 1=Ingen påverkan och 5=Stor påverkan)?

Kronans ställning påverkar företagens möjligheter att vinna exportaffärer. Kronan spelar ingen eller liten roll för en tredjedel av företagen. För två tredjedelar av företagen är kronans ställning av väsentlig betydelse för exportaffärerna.

Storföretag är påtagligt mindre beroende av kronans ställning för sina exportaffärer än småföretag och medelstora företag.

SVAG KRONAS PÅVERKAN PÅ INKÖP, FÖRSÄLJNING OCH LÖNSAMHET

Det är ofta oklart vad kommentarer som ”det går bra” eller ”det går dåligt” för svensk export egentligen innebär. Diagrammen 11–16 nedan visar hur en svag krona påverkar företagens varuexport, genom kostnader för insatsvaror, försäljningsvolym och lönsamhet. Med en enkel beräkningsmodell koras vinnare och förlorare på en svag krona.

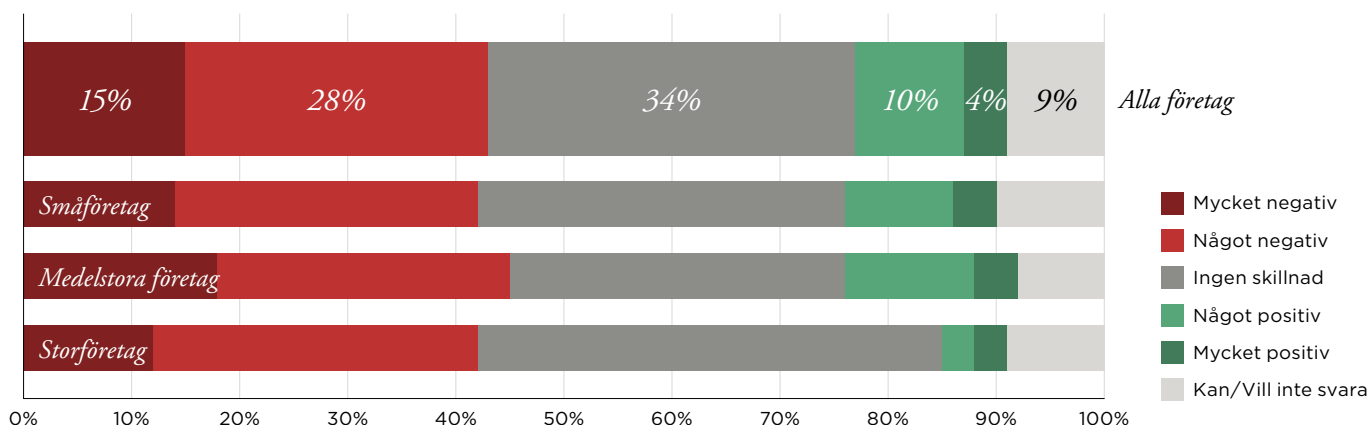
Så gjordes beräkningarna för att bestämma och rangordna vinnande och förlorande storleksklasser företag och branscher:

% Mycket positiv - % Mycket negativ
 + (% Något positiv - % Något negativ) x 0,5
 = Netto positivt eller negativt utfall i procentenheter

Rangordningen görs efter utfall i fallande ordning.

11. PÅVERKAN PÅ KOSTNADER FÖR INSATSVAROR

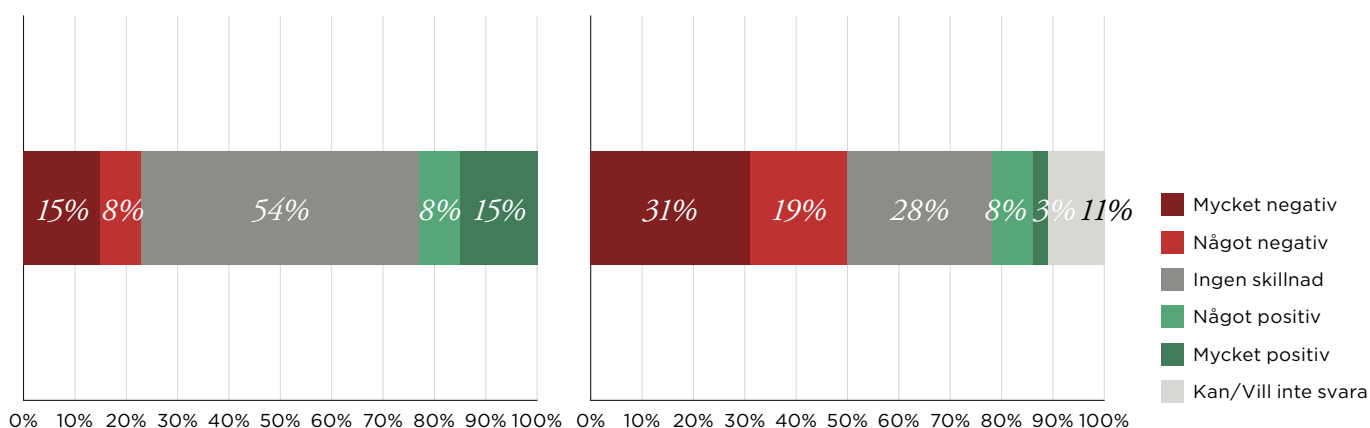
Fråga: Vilken påverkan har en svag svensk krona på ditt företags varuexport från Sverige på en skala mellan 1 och 5 (där 1=Mycket negativ och 5=Mycket positiv), med avseende på: Kostnader för insatsvaror

Påverkan av en svag krona på kostnaderna för inköp av insatsvaror är som helhet kraftigt negativ. Påverkan på kostnaderna för inköp av insatsvaror är mer negativ för storföretag och medelstora företag än för småföretag.

12a. ENDA ICKE-FÖRLORARE: LIVSMEDEL

12b. STÖRSTA FÖRLORARE: KEMI OCH LÄKEMEDEL

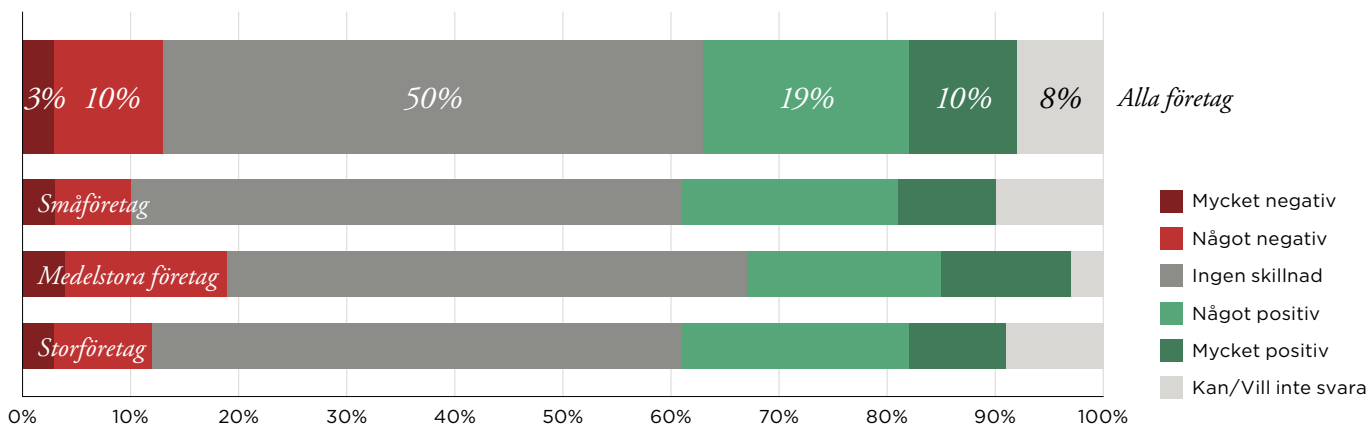

Samtliga branscher förlorar på en svag krona vid inköp av insatsvaror utom *Livsmedel*, som går plus minus noll.

Särskilt stora förlorare med en svag krona är *Kemi och läkemedel* samt *Fordon*.

13. PÅVERKAN PÅ FÖRSÄLJNINGSVOLYMER

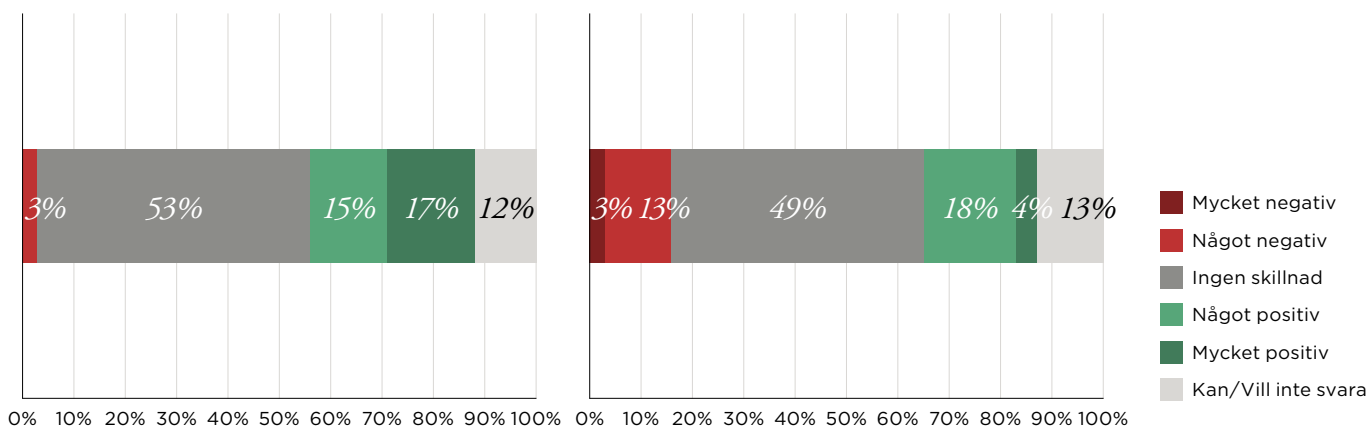
Fråga: Vilken påverkan har en svag svensk krona på ditt företags varuexport från Sverige på en skala mellan 1 och 5 (där 1=Mycket negativ och 5=Mycket positiv), med avseende på: Försäljningsvolym

Påverkan av en svag krona på försäljningsvolymerna är som helhet positiv. Den positiva påverkan är lika stor för småföretag och storföretag och något mindre för medelstora företag.

14a. MESTA VINNARE: TRÄ OCH PAPPER

14b. MINSTA VINNARE: STÅL OCH METALL

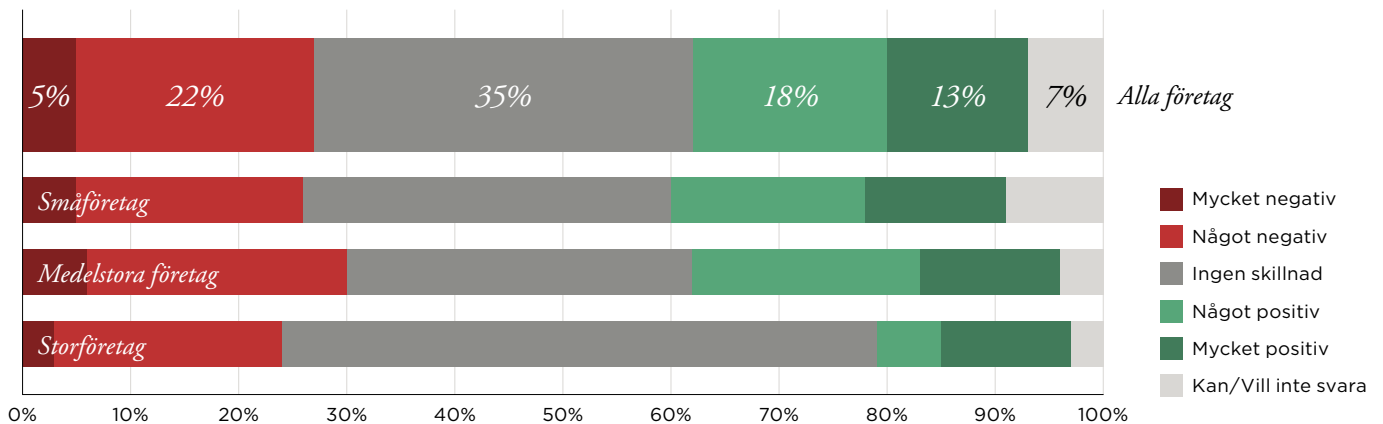

Samtliga branscher ökar sina försäljningsvolymerna med en svag krona. Vinnarna är främst Trä och papper, Elapparatur och elektronik samt Maskiner.

Stål och metall har minst uppsida av en svag krona.

15. PÅVERKAN PÅ LÖNSAMHET

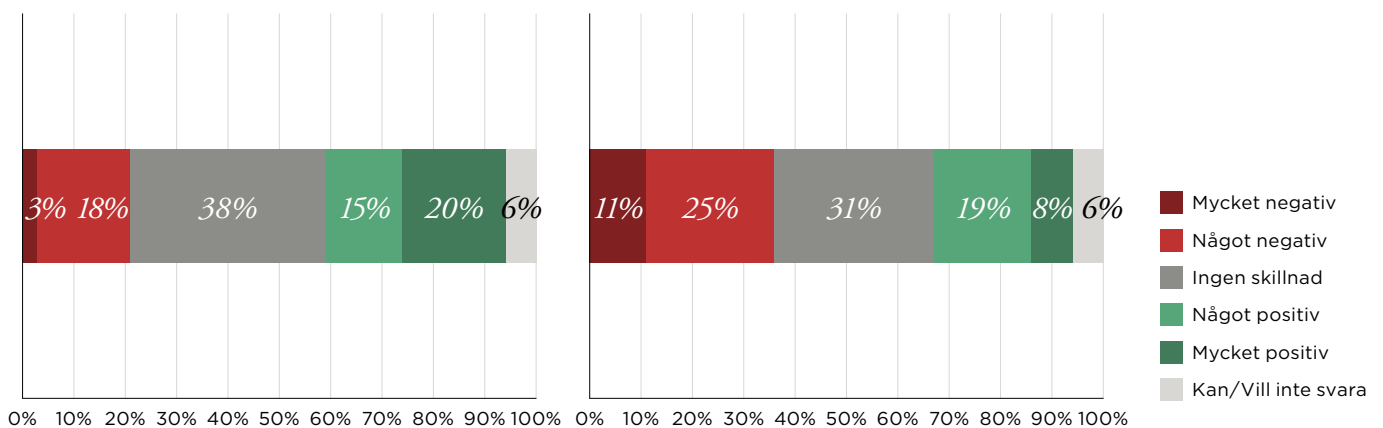
Fråga: Vilken påverkan har en svag svensk krona på ditt företags varuexport från Sverige på en skala mellan 1 och 5 (där 1=Mycket negativ och 5=Mycket positiv), med avseende på: Lönsamhet

Påverkan av en svag krona på lönsamheten är som helhet svagt positiv för småföretag och medelstora företag. För storföretagen är påverkan av en svag krona på lönsamheten nära plus minus noll.

16a. STÖRSTA VINNARE: TRÄ OCH PAPPER

16b. STÖRSTA FÖRLORARE: KEMI OCH LÄKEMEDEL

Fem av åtta branscher kan öka sin lönsamhet med en svag krona. Klara vinnare är *Trä och papper* samt *Elapparatur och elektronik*.

För *Kemi och läkemedel*, *Fordon* samt *Stål och metall* har en svag krona något negativ påverkan på lönsamheten.

SÅ GJORDES UNDERSÖKNINGEN

Business Sweden gav i uppdrag åt undersökningsföretaget Origo Group att kartlägga hur industriföretag i Sverige påverkas av den svenska kronans ställning gentemot stora valutor som euron och den amerikanska dollarn. Målgruppen för undersökningen är svenska och utlandsägda industriföretag med tillverkning eller sammansättning av produkter i Sverige med export till utlandsmarknaden, och med minst 20 anställda i Sverige. Statistiska Centralbyrån (SCB) har på beställning från Business Sweden tagit fram ett register med kontaktuppgifter till drygt 3 000 företag med de nämnda kriterierna som Origo Group har använt i sitt fältarbete.

Undersökningen har utförts genom telefonintervjuer med ekonomichefer eller motsvarande befattningshavare vid företagen under perioden 13 november – 4 december 2023. Respondenterna har besvarat en enkät bestående av 11 flervalsfrågor som tagits fram av Business Sweden.

Totalt besvarades enkäten av 301 företag. I analysen av enkätresultatet har Business Sweden gjort en indelning av företagen i 8 branscher på grundval av företagens registrerade SNI-koder (standard för svensk näringsgrensindelning). Samtliga företag i undersökningen återfinns i tillverkningsindustrin (SNI 10–33), i någon av följande branscher:

Livsmedel (10–12),

Trä och papper (16–17),

Kemi och läkemedel (19–23),

Stål och metall (24–25),

Elapparatur och elektronik (26–27),

Maskiner (28),

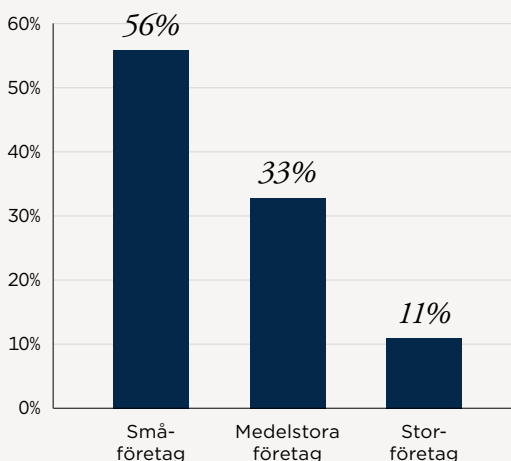
Fordon (29–30) och

Annan tillverkning (13–15, 18, 31–33).

Business Sweden delar även in företagen i tre storleksklasser utifrån antalet anställda i Sverige, i enlighet med den indelning som görs av SCB. Indelningen är gjord för att kunna särredovisa resultatet av undersökningen för småföretag med 20–49 anställda, medelstora företag med 50–199 anställda samt storföretag med 200 eller fler anställda.

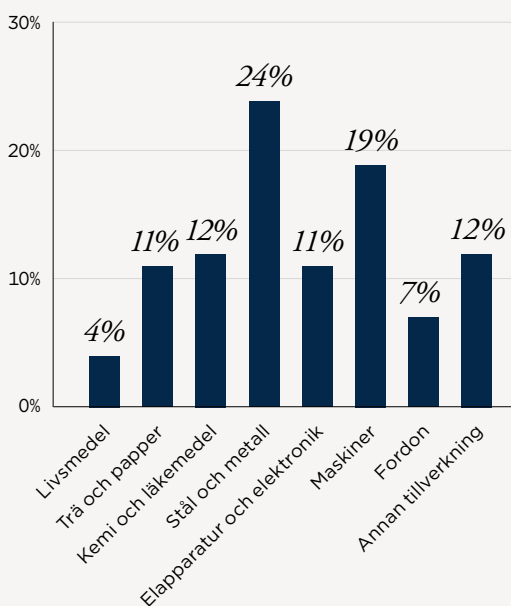
Fördelningen på bransch och storleksklass för den företagspopulation som besvarat enkäten visar god samstämmighet med fördelningen i registret som beställdes från SCB. Business Swedens analys av undersökningens resultat har kunnat fördjupas genom tillgången till respondenternas individuella svar genom hela enkäten. Underlaget har anonymiserats av Origo Group med avseende på företagens identitet.

17. FÖRETAGENS FÖRDELNING PER STORLEKSKLASS*

*Not: gäller företagens antal anställda i Sverige

18. FÖRETAGENS FÖRDELNING PER BRANSCH

*We help Swedish companies grow global sales and
international companies invest and expand in Sweden.*

BUSINESS-SWEDEN.COM

BUSINESS SWEDEN Box 240, SE-101 24 Stockholm, Sweden
World Trade Center, Klarabergsviadukten 70
T +46 8 588 660 00 info@business-sweden.com
www.business-sweden.com